
Клименко Оксана Зіновіївна, старший науковий співробітник, доцент,
кандидат історичних наук,
відділ теорії та методології бібліотечної справи,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
ORCID 0000-0003-4821-8503

Сокур Олена Леонідівна, науковий співробітник,
відділ теорії та методології бібліотечної справи,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
ORCID 0000-0001-9861-3283

УДК 027.54(477) +027.7-024.63:378

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО З ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

О. З. Клименко, О. Л. Сокур

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Інститут бібліотекознавства

Анотація: На прикладах науково-видавничої діяльності проілюстровано такі оптимальні складники диверсифікаційної взаємодії Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з закордонними та вітчизняними вищими навчальними закладами, як міжнародне співробітництво, співпраця, партнерство, інтеграція, координація та кооперація.

Ключові слова: наукова бібліотека, взаємодія, співпраця, партнерство, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Вступ. Глобалізація та активне запровадження в усіх сферах суспільного буття інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій пришвидшують формування інформаційного суспільства і на його базі – суспільства знань, які кристалізують нові культурні, соціальні і економічні відносини. «Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури країни. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої та мислячої нації» [4].

Основна частина. Взаємодія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) із закордонними та вітчизняними вищими навчальними закладами розвивається у таких напрямках: міжнародне співробітництво, співпраця, партнерство, інтеграція, координація та кооперація, що кардинально результується у реалізації її стрижневої місії – збереження культурного надбання української нації та забезпечення суспільства соціально-значущою інформацією, яка позитивно впливає на оптимізацію та ефективну діяльність головної наукової бібліотеки країни в інформаційному суспільстві.

Основними чинниками диверсифікаційної взаємодії Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як національного інтегратора документних наукових ресурсів із закордонними та вітчизняними вищими навчальними закладами, на нашу думку, є: дивергентна співпраця, яка уможлиблює продуктивне вирішення складних питань, насамперед, через залучення потенціалу компетентних співробітників суб'єктів взаємодії; розвиток партнерства сприяє інтелектуалізації студентів вишів через організацію доступу до унікальних колекцій, фондів та електронних ресурсів НБУВ; перманентне зміцнення системних зв'язків сприяє збагаченню і вдосконаленню всіх конститутивних напрямів діяльності суб'єктів взаємодії; реалізація спільних проектів створює умови для покращення іміджу головної наукової бібліотеки країни як сучасного наукового центру доступу до інформаційних ресурсів та ключового

інтегруючого складника національного науково-освітньо-культурного простору.

Для успішної взаємодії НБУВ, базовими у діяльності якої є мультимедійність та поліфункціональність, із закордонними та вітчизняними вишами обрано такі цінності, як законність, орієнтація на продуктивну комунікацію та досконале взаєморозуміння, взаємна зацікавленість та відповідальність, добровільність і рівність учасників [2].

«В умовах глобального інформаційного середовища для всіх сфер бібліотечної галузі – практики, науки, освіти, управління – велику роль відіграє міжнародне співробітництво» [4]. Традиційним алгоритмом взаємодії Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з закордонними вищими навчальними закладами є міжнародне співробітництво. Яскравим прикладом є міжнародний книгообмін. Так, сьогодні науково-теоретичний та практичний журнал «Бібліотечний вісник», засновником якого є НБУВ, за міжнародним книгообміном поширюється у бібліотеки таких вишів: Каліфорнійський університет, Софійський університет Св. Климента Охридського та Ягелонський університет.

Свідченням ефективної взаємодії НБУВ став тематичний випуск цього часопису «Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: минуле – сучасне – майбутнє» (№ 3, 2013). До слова, фактично чи не у кожному номері публікуються розвідки з історії та практики діяльності бібліотек вітчизняних вишів [3].

Перспективним напрямом подальшого розвитку інформаційного сервісу є партнерська взаємодія між бібліотечними установами. Серед багатолітніх партнерів НБУВ – бібліотеки таких провідних вітчизняних вишів: Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».

У рамках міжнародного співробітництва та співпраці членами наукових рад та редакційних колегій фахових періодичних та продовжуваних видань НБУВ (усі індексуються міжнародними базами даних) є викладачі закордонних та вітчизняних вищих навчальних

закладів. Для прикладу, у збірнику наукових праць «Українська біографістика = Biographistica Ukrainica» – представники таких вишів: Варшавський університет (Польща), Гданський університет (Польща), Державний університет Болл (США), Університет Альберти (Канада), Університет Вікторії (Канада), Університет Казимира Великого в Бидгощі (Польща); Бердянський державний педагогічний, Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя, Українська академія друкарства (м. Львів, Україна), Харківська державна академія культури, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

Учасниками проекту Український реферативний журнал (УРЖ «Джерело»), які активно поповнюють інформаційний масив РБД своїми виданнями, надсилаючи не тільки поточну, а й ретроспективну інформацію до НБУВ, є бібліотеки таких вітчизняних вишів: Житомирський педагогічний університет, Львівський національний університет ім. Івана Франка, Міжрегіональна академія управління персоналом, Національний технічний університет України «КПІ ім. Ігоря Сікорського», Національний університет «Львівська політехніка», Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеський політехнічний університет, Приазовський державний технічний університет, Українська інженерно-педагогічна академія, Харківська академія дизайну і мистецтв, Харківський гуманітарний університет, Харківський національний університет радіоелектроніки та ін. «Усього на сторінках УРЖ «Джерело» та в РБД «Україніка наукова» відображається близько 500 назв наукових періодичних і продовжуваних видань провідних ВНЗ (із постійною тенденцією до зростання)» [1, с. 167].

Диверсифікаційна взаємодія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з вітчизняними вищими навчальними закладами, окрім видавничої, різноаспектно відтворюється у всіх напрямках її діяльності, зокрема: *наукова*, що реалізується у проведенні спільних конференцій та інших заходів (так, Київський університет імені Бориса Грінченка у 2018 та 2019 рр. був співорганізатором Бібліотекознавчих студій, присвячених

пам'яті професора М. С. Слободяника), викладачі вітчизняних вишів є членами спеціалізованої вченої ради Д 26.165.01 по захисту докторських і кандидатських дисертацій; *культурно-освітня*: згідно угоди про співпрацю НБУВ є базою практики для профільних столичних вишів (Київський національний університет культури і мистецтв, Київський університет імені Бориса Грінченка та багато інших); студенти-філологи регулярно допомагають в опрацюванні бібліотечних фондів; з *адукаційною* метою фахівці НБУВ постійно проводять практичні групові та індивідуальні заняття (лекції і практичні заняття); у царині *бібліотечно-інформаційного* та *довідково-бібліографічного обслуговування* здійснюються групові та індивідуальні консультації (навички користування послугами, сервісами та фондами Бібліотеки); активна *соціокультурна діяльність* спрямована на популяризацію знань (Дні ознайомлення для студентів профільних факультетів; екскурсії, кіноперегляди, інтелектуальні квести тощо). Для прикладу, упродовж 2019 р. у НБУВ було реалізовано квест «Бібліотечні серця» (2 рази) та «Книжкові зайці» (3 рази) тощо.

Висновки. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – сучасний центр інтелектуального доступу до інформаційних ресурсів, чільна мета діяльності якого – розбудова сегментів високотехнологічного суспільства знань, інтеграції нашої держави у світовий науково-інформаційний та культурний простір, реалізується у тому числі завдяки розвитку всіх потенційних можливостей диверсифікаційної взаємодії з закордонними та вітчизняними вищими навчальними закладами через міжнародне співробітництво, співпрацю, партнерство, інтеграцію, координацію та кооперацію.

Література:

1. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек в умовах розвитку суспільства знань : монографія / Василенко О. М., Добко Т. В., Зайченко Н. Я., Каліберда Н. Ю., Кириленко О. Г., Клименко О. З., Коваль Т. М., Литвинова Л. А., Лобузін К. В., Самохіна Н. Ф. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. 410 с.
2. **Клименко О. З.** Різновиди співпраці українських бібліотек в інформаційному суспільстві. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2016. Вип. 44. С. 7–19.

---

3. **Клименко О. З., Сокур О. Л.** Наукові журнали Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – невід’ємний компонент електронного інформаційного бібліотечного ресурсу. *Бібліотека. Наука Комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху* : матеріали Міжнар. наук. конф. (8–10 жовтня 2019 р.) : у 2 т. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН. Київ, 2019. Т. 2. С. 209–212.

4. **Стратегія розвитку** бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

URL:

http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244956883&cat_id=244909847.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ УКРАИНЫ ИМЕНИ В. И. ВЕРНАДСКОГО С ВЫСШИМИ УЧЕБНЫМИ ЗАВЕДЕНИЯМИ

О. З. Клименко, Е. Л. Сокур

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского
Институт библиотековедения

Аннотация: На примере научно-издательской деятельности проиллюстрировано такие оптимальные составляющие диверсификационного взаимодействия Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского с зарубежными и отечественными вузами как международное сотрудничество, партнерство, интеграция, координация и кооперация.

Ключевые слова: библиотека, взаимодействие, сотрудничество, партнерство, Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского.

INTERACTION OF V. I. VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE WITH HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

O. Z. Klymenko, O. L. Sokur

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

Annotation: Examples of scientific publishing activities illustrate such optimal components of the diversification interaction of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine with foreign and domestic higher education institutions as international cooperation, partnership, integration, coordination and cooperation.

Key words: *scientific library, interaction, cooperation, partnership, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.*